

STUDIA NAUK TEOLOGICZNYCH
TOM 3 – 2008

KS. ROMAN BARTNICKI

WYDZIAŁ TEOLOGICZNY
UNIwersYTETU KARDYNAŁA STEFANA
WYSZYŃSKIEGO W WARSZAWIE

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie ma bogatą historię. Jego rodowód sięga utworzonego w 1816 r. dekretem cara Aleksandra I Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego. W odnowionym w czasie pierwszej wojny światowej Uniwersytecie Warszawskim Wydział zaistniał w 1918 r., po II wojnie światowej rozpoczął działalność w 1945 r., od 1954 r. funkcjonował w Akademii Teologii Katolickiej, a od 1999 r. działa na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego¹. Wydział ma bardzo duże osiągnięcia, pracowało na nim wielu wybitnych teologów, wykształcił tysiące absolwentów.

I. WYDZIAŁ TEOLOGII KATOLICKIEJ
NA UNIwersYTECIE WARSZAWSKIM
AKADEMIA DUCHOWNA
RZYMSKO-KATOLICKA WARSZAWSKA

1. Wydział Teologii na Uniwersytecie Królewsko-Warszawskim

Idea powołania w Warszawie wielowydziałowej uczelni wyższej powstała już pod koniec XVIII wieku. W 1815 r. Stanisław Kostka Potocki, stojący na czele Komisji Oświecenia Narodowego i Wyznań Religijnych (ministerstwo) przedłożył carowi Aleksandrowi I memorandum w tej sprawie, napisane wraz z ks. Wojcie-

¹ Zob. moje opracowanie: R. Bartnicki, *Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Miejsce ATK i UKSW w kościelnym szkolnictwie wyższym*, w: *Wyższe szkolnictwo kościelne w Polsce. Wizja Kardynała Karola Wojtyły i jej realizacja*, red. J. Majka, Kraków 2002, s. 209–255.

chem Anzelmem Szweykowskim, pijarem. Uniwersytet Królewsko-Warszawski² utworzony został z połączenia Szkoły Prawa i Administracji (założonej w 1808 r.) oraz Szkoły Lekarskiej (założonej w 1809 r.), uzupełnionych trzema innymi wydziałami. Zgodnie z dekretem cara Aleksandra I z 7/19 listopada 1816 r. miał się składać z pięciu wydziałów: 1) Teologii, 2) Prawa i Nauk Administracyjnych, 3) Nauk Lekarskich, 4) Umiejętności Fizycznych i Matematycznych, 5) Nauk i Sztuk Pięknych, „pod bezpośrednim zwierzchnictwem Rektora i właściwych Dziekanów”³. Już 31 grudnia 1816 r. powołana została Rada Ogólna Szkoły Głównej Warszawskiej pod przewodnictwem Stanisława Staszica. Pierwszym rektorem wybrany został 2 marca 1818 r. ks. Wojciech Anzelm Szweykowski, niegdyś profesor literatury polskiej w Liceum Warszawskim, a następnie dziekan Wydziału Teologicznego, współtwórca Uniwersytetu⁴; był nim aż do czasu zamknięcia Uniwersytetu w 1831 roku⁵. Uroczysta inauguracja Uniwersytetu miała miejsce 14 maja 1818 r.

Wydział Teologiczny otworzono już na początku lutego 1817 r., ale nie miał on wielu słuchaczy. Zatwierdzony został bullą papieża Piusa VII z 3 października 1818 r. Posiadał sześć katedr (teologii dogmatycznej, moralnej, pastoralnej z homiletyką, Pisma świętego Starego Testamentu, Pisma Świętego Nowego Testamentu, historii Kościoła)⁶. Wykładowców było siedmiu. Dziekanem został ks. P. Szymański.

Organizujący się Wydział napotkał wiele trudności, zwłaszcza lokalowych. Z pomocą przyszli księża misjonarze, którzy przy kościele Świętego Krzyża prowadzili seminarium duchowne, uchodzące za wzorowe pod względem poziomu naukowego. Misjonarze udostępniłi Wydziałowi pomieszczenia w gmachu seminarium⁷. Wydział nie cieszył się uznaniem władz kościelnych, które kwestionowały prawowierność wykładanych nauk i używanych podręczników. W 1819 r. wyjaśniona została sprawa niejasnych kompetencji i władzy nad Wydziałem Teologicznym arcybiskupa warszawskiego i zarazem prymasa Królestwa Polskiego. Odtąd prymas miał prawo wglądu w program nauczania na Wydziale, brał udział

² W 1829 r., w kilka lat po śmierci Aleksandra I, przemianowano go na Uniwersytet Aleksandrowski. Por. J. Miziołek, *Uniwersytet Warszawski. Dzieje i tradycja*, Warszawa 2005, s. 52.

³ Dekret cara Aleksandra I wydrukował J. Bieliński, *Królewski Uniwersytet Warszawski (1816–1831)*, Warszawa 1907, t. I, s. 22 n.

⁴ M. Wawrykowa, *Uniwersytet Warszawski w latach 1816–1831*, w: *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1807–1915*, red. S. Kieniewicz, Warszawa 1981, s. 73.

⁵ H.E. Wyczałowski, *Szweykowski Wojciech Anzelm*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 4, s. 287–289.

⁶ W. Kwiatkowski, *Początki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Warszawie (1816–1826)*, w: „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 1952 nr 36, s. 197–209; J. Bieliński, *Wydział Teologiczny Królewskiego Warszawskiego Uniwersytetu (1817–1831)*, „Kwartalnik Teologiczny” 1906 nr 5, z. 1, s. 1–58; z. 3–4, s. 17–90.

⁷ J. Bieliński, *Królewski Uniwersytet Warszawski (1816–1831)*, Warszawa 1912, s. 164–167.

sam lub poprzez swego delegata w egzaminach na stopnie naukowe, decydował o nominacjach profesorów⁸.

Liczba studentów była niewielka; w 1824 r. studiowało 9 studentów. Biskupi poszczególnych diecezji przysyłali zdolniejszych alumnów na koszt tzw. funduszu edukacyjnego; mieszkali oni w klasztorach. W ciągu ośmiu lat swego istnienia (1817–1825) 39 wychowanków otrzymało dyplom magistra teologii⁹.

Na skutek intryg komisarza cara przy Radzie Stanu Królestwa Polskiego Ni-kołaja Nowosilcowa już na początku 1823 roku zawieszono na Wydziale Teologicznym wykłady. W celu odizolowania młodzieży duchownej od wolnomysłnych wpływów ze strony kolegów z innych wydziałów, wyolbrzymianych przez Nowosilcowa, Rada Administracyjna przygotowała projekt utworzenia dla kleryków odrębnego zakładu¹⁰. Dekretem z 11/23 listopada 1823 roku car Aleksander I powołał Seminarium Główne, powiązane jednak z Uniwersytetem. Otworzył je abp W. Skarszewki w klasztorze popaulińskim 25 września 1825 r.¹¹ Status tego Seminarium był dziwny. Grono profesorów wraz z dziekanem Szymańskim pozostało na Uniwersytecie. Natomiast studenci byli w Seminarium Głównym pod władzą rektora niezwiązanego z Uniwersytetem. Profesorowie Wydziału Teologicznego przychodzili do Seminarium z wykładami¹².

W 1831 r., w ramach represji po powstaniu listopadowym, zamknięty został Uniwersytet Warszawski¹³. Przestał istnieć także Wydział Teologiczny, ostatnie posiedzenie Rady Wydziału odbyło się 28 czerwca 1832 r. (w sumie były 74 posiedzenia). Nadal istniało jednak Seminarium Główne.

2. Akademia Duchowna Rzymsko-Katolicka

W 1835 r., w następstwie zamknięcia Uniwersytetu, car Mikołaj I w miejsce dotąd istniejącego Seminarium Głównego erygował Akademię Duchowną Rzymsko-Katolicką; zostało to dokonane ukazem carskim z 4/16 października 1835 r. Papież Grzegorz XVI promulgacją *breve Ex proximis litteris* z 15 czerwca 1837 r. dokonał erekcji kanonicznej i nadał Akademii prawa nadawania stopni akademickich. Akademia powstała w wyniku przekształcenia Seminarium Głównego,

⁸ W. Wojdecki, *Polska myśl homiletyczna pod zaborem rosyjskim w latach 1818–1918*, Leszno k/ Błonia 1998, s. 75.

⁹ W. Malej, *Seminarium Duchowne*, w: *Szkice z dziejów Archidiecezji Warszawskiej*, Rzym 1966, s. 210 n.

¹⁰ S. Urbański, *185. rocznica Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (1816–2001)*, „Ateneum Kapłańskie” 2002 t. 138, s. 200.

¹¹ Tamże.

¹² Z. Skielczyński, *Archidiecezja Warszawska w latach 1818–1830*, w: *Studia z historii Kościoła w Polsce*, t. 4, Warszawa 1978, s. 140–147; W. Wojdecki, dz. cyt., s. 81.

¹³ Wznowiony w 1862 r. jako Szkoła Główna, działał do 1869 r. Po likwidacji Szkoły Głównej utworzono rosyjski Uniwersytet Cesarski.

które powiązane było z Wydziałem Teologii Uniwersytetu Warszawskiego, dlatego można ją uważać za sukcesora Wydziału Teologii.

Nadzór nad Akademią sprawowali: arcybiskup warszawski jako prezes, duchowny delegowany z Rady Wychowania Publicznego, dwóch członków kapituły metropolitalnej wskazanych przez arcybiskupa, asesor duchowny urzędujący przy Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego oraz katolik świecki mianowany przez dyrektora Komisji, który miał głos decydujący. Władzą Akademii była Rada Akademicka, złożona z rektora mianowanego przez władze państwowe spośród kandydatów zaproponowanych przez biskupów, wicerektora oraz trzech radnych spośród profesorów dyscyplin teologicznych. Pierwsze posiedzenie Rady Akademickiej odbyło się 17 stycznia 1837 roku.

Akademia miała kształcić nauczycieli religii, profesorów seminariów duchownych, kaznodziejów oraz urzędników konsystorza diecezjalnych. Językiem urzędowym w Akademii był język polski, dyplomy wydawano w języku łacińskim. Przedmioty teologiczne wykładano w języku łacińskim, pozostałe w języku polskim.

Duchowieństwo diecezjalne, a zwłaszcza zakony, odnosiły się początkowo nieufnie do Akademii, która powstała z inicjatywy cara. Uprzedzenia ustąpiły, gdy osiągnęła ona odpowiedni poziom naukowy i wykazała znaczną niezależność¹⁴. 1 lipca 1867 r. Akademia została zamknięta przez władze carskie, a profesorów i studentów przeniesiono do Akademii Duchownej w Petersburgu. Ta z kolei uczelnia została tam przeniesiona przez cara Mikołaja I w 1842 r. z Wilna; car nadał jej tytuł Cesarskiej Rzymskokatolickiej Akademii Kościelnej. Car przeniósł Akademię z Wilna do Petersburga bez porozumienia się ze Stolicą Apostolską; dopiero konkordat z 1847 r. uprawomocnił jej istnienie. Wykłady w Akademii Duchownej w Petersburgu zostały zawieszono wiosną 1918 roku.¹⁵

3. Wydział Teologii Katolickiej na Uniwersytecie Warszawskim

We wznowionym w 1915 r. Uniwersytecie Warszawskim¹⁶ prawie od początku funkcjonował Wydział Teologii¹⁷; powołany został 10 maja 1918 r. mocą rozporządzenia Ministerstwa, zatwierdzony 4 kwietnia 1920 r. przez papieża Benedykta XV. Wydział rozpoczął działalność 18 maja 1918 r.; wykłady zaczęły się

¹⁴ R. Bender, *Akademia Duchowna w Warszawie*, w: *Encyklopedia katolicka*, Lublin 1973, t. 1, s. 211.

¹⁵ B. Ussas, *Akademia Duchowna w Petersburgu*, w: *Encyklopedia katolicka*, Lublin 1973, t. 1, s. 212–214.

¹⁶ T. Manteuffel, *Uniwersytet Warszawski w latach 1915/16–1934/35*, Warszawa 1936; *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1915–1939*, red. A. Garlicki, Warszawa 1982.

¹⁷ Z. Obertyński, *Wskreszenie warszawskiego Wydziału Teologicznego*, „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 1938 nr 28, s. 190–214.

27 maja 1918 r. Od roku 1920/21 zmieniono jego nazwę na Wydział Teologii Katolickiej¹⁸.

W roku akademickim 1938/1939 zatrudnionych było 20 wykładowców (4 profesorów zwyczajnych, 7 profesorów nadzwyczajnych, 7 docentów, 2 osoby prowadziły zajęcia zlecone). Wydział dzielił się na trzy sekcje: biblijno-dogmatyczną, historyczno-prawną i teologiczno-filozoficzną, posiadał 14 katedr. Wydział zorganizowany był według modelu uczelni rzymskich. Dostępny był jedynie dla absolwentów seminariów duchownych, którzy na Wydziale Teologii Katolickiej mogli odbywać studia specjalistyczne.

Pracownicy Wydziału Teologii Katolickiej wnieśli znaczący wkład w rozwój teologii. Wydali drukiem ponad 400 rozpraw naukowych. Wielu profesorów wygłaszało referaty poza Uniwersytetem w Polsce i zagranicą. Ks. W. Kwiatkowski został członkiem Naukowego Towarzystwa Psychologii Religijnej w Wiedniu. Ks. D. Styger prowadził badania naukowe w rzymskich katakumbach. 17 października 1935 r. odbyło się uroczyste posiedzenie Rady Wydziału razem z Towarzystwem Teologicznym w Warszawie, zorganizowane z okazji 50. rocznicy święceń kapłańskich kardynała Aleksandra Kakowskiego, podczas którego wręczono jubilatowi dziesiąty tom „Warszawskich Studiów Teologicznych” zatytułowany: *Chryścianizm wobec niewiary i ateizmu*.

Po II wojnie światowej Wydział Teologii Katolickiej rozpoczął działalność w roku akademickim 1945/46, późną jesienią. Na pierwszy rok studiów przyjęto 87 kandydatów. Dziekanem został ks. Wincenty Kwiatkowski, a prodziekanem ks. Piotr Chojnacki. W latach 1948–1954 dziekanem był ks. Jan Czuj. Decyzją biskupa A. Szlagowskiego od 1945 r. na Wydziale Teologii Katolickiej studiowali alumni Wyższego Seminarium Duchownego w Warszawie. Już przed II wojną światową wizytator apostolski nakazał alumnom wstępującym do seminarium zapisywać się na Wydział Teologii Katolickiej UW. Wybuch wojny przeszkodził w realizacji tego planu, który został zrealizowany zaraz po jej zakończeniu. Profesorowie Wydziału wzięli odpowiedzialność za formację naukową kleryków; niektórzy z nich uzyskiwali magisterium. Przedmioty takie jak śpiew, rubrum, ceremonie, liturgia, itp. były wykładane w ramach studium seminaryjnego, poza programem Wydziału. Wykłady odbywały się po polsku, tylko niektóre po łacinie. Ze względu na potrzeby duszpasterskie studium skrócono do pięciu lat.

¹⁸ Wydział Teologii Katolickiej na Uniwersytecie Warszawskim przedstawiam na podstawie: S. Urbański, *185. rocznica Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (1816–2001)*, „Studia Theologica Varsoviensia” 40(2002) nr 1, s. 18–22.

II. WYDZIAŁ TEOLOGICZNY W AKADEMII TEOLOGII KATOLICKIEJ

1. Powstanie i kryzys ATK

Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie utworzona została w 1954 r. mocą uchwał ówczesnej Rady Ministrów: uchwała z 2 sierpnia wyodrębniła Wydział Teologii Katolickiej z Uniwersytetu Warszawskiego, a uchwała z 11 sierpnia wydzielała Wydział Teologiczny z Uniwersytetu Jagiellońskiego i włączała je do Akademii Teologii Katolickiej¹⁹.

Akademii przydzielono obiekty poklasztorne na Bielanach, wymagające gruntownej odbudowy po zniszczeniach wojennych. We wrześniu 1954 r. Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego powołało Komisję Organizacyjną i Podkomisję Statutową w celu zorganizowania nowej uczelni. Przygotowany przez Komisję projekt statutu Akademii został przyjęty 30 września przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i 4 października przedłożony Episkopatowi. Ks. bp Michał Klepacz, przewodniczący konferencji biskupów, zgłosił do niego zastrzeżenia już 5 października. Podkomisja Statutowa dążyła do tego, by w zasadzie przejąć statut Wydziału Teologii Katolickiej UW, mający zatwierdzenie papieskie, a wprowadzić tylko zmiany administracyjne związane z przekształceniem dotychczasowych trzech sekcji: teologicznej, prawa kanonicznego i filozofii chrześcijańskiej w odrębne wydziały. Prace nad zredagowaniem statutu trwały długo i zostały zakończone dopiero, gdy rektorem był ks. Józef Iwanicki (od 1965 r.)²⁰.

Podczas pierwszej inauguracji roku akademickiego, 22 listopada 1954 r., ogłoszono powołane przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego władze Uczelni. Pierwszym rektorem Akademii został ks. prof. Jan Czuj, a prorektorami: ks. prof. Tadeusz Kruszyński i ks. prof. Marian Michalski z Krakowa oraz ks. prof. Seweryn Kowalski z Warszawy. Dziekanem Wydziału Teologicznego został ks. prof. Wincenty Kwiatkowski. Konferencja Episkopatu powierzyła opiekę nad Akademią biskupowi A. Pawłowskiemu z Włocławka, który rozpoczął ją wykonywać od 29 marca 1955 r., uczestnicząc w posiedzeniu Senatu. Komisja Główna Episkopatu podjęła życzliwą dla Uczelni uchwałę 23 czerwca 1955 r., regulującą angażowanie nowych pracowników naukowych i studentów²¹.

Wykłady rozpoczęto jedynie na stopniu niższym, czyli w seminarium duchownym, które po drugiej wojnie światowej należało do Wydziału Teologicznego. Na

¹⁹ Teksty uchwał w: M. Myrcha, *Zagadnienia prawne Akademii Teologii Katolickiej*, „Polonia Sacra” 1955 nr 7, s. 68–77.

²⁰ H.E. Wyczawski, *Ogólny zarys dziejów Akademii Teologii Katolickiej*, w: *XX lat Akademii Teologii Katolickiej. Księga Pamiątkowa 1954–1974*, Warszawa 1976, s. 15–17.

²¹ Tamże, s. 21.

stopniu wyższym, czyli na Bielanach, można było rozpocząć zajęcia po odbudowie gmachu dawnej bursy, czyli od drugiego semestru.

Warszawski Wydział Teologii Katolickiej miał 14 katedr, w tym 10 teologicznych. Wydział krakowski składał się z 12 katedr, w tym 9 teologicznych. ATK otrzymała 31 katedr, w tym 17 teologicznych. Oba wydziały, warszawski i krakowski, posiadały jedynie biblioteki zakładowe, nie miały natomiast bibliotek wydziałowych. Księgozbiory Wydziału warszawskiego pozostały bibliotekami zakładowymi, natomiast z bibliotek zakładowych byłego Wydziału krakowskiego utworzono zaczątek biblioteki głównej.

Wkrótce Akademia Teologii Katolickiej znalazła się w sytuacji kryzysowej. Ponieważ powołana została do życia jednostronną decyzją władz państwowych, zarzucano jej brak kanoniczności. Z pracy w ATK zrezygnowali w 1957 r. profesorowie z Krakowa, zatrudnieni dawniej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ze studiów w ATK wycofano kleryków warszawskiego Seminarium Duchownego. Wielu ordynariuszy diecezjalnych i zakonnych odwołało swych księży ze studiów w ATK.

Przesilenie w tym kryzysie nastąpiło w styczniu 1960 r. Dużą w tym zasługą ówczesnego rektora ATK, ks. prof. Wincentego Kwiatkowskiego (1956–1965), który wytrwale słał memoriały do prymasa Stefana Wyszyńskiego z prośbą o oficjalne wyjaśnienie kanoniczności Uczelni i skierowanie do niej księży na studia. Ksiądz Prymas, widząc osiągnięcia naukowe Akademii, dobrą wolę władz ATK odnośnie do problemu lokalowego na Bielanach, a także biorąc pod uwagę potrzeby Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, którego przewody doktorskie, habilitacyjne i profesorskie, zgodnie z Ustawą z 1958 r., musiały być przeprowadzane z udziałem przynajmniej jednego recenzenta z innej uczelni wyższej, zaaprobował działalność warszawskiej uczelni teologicznej.

25 stycznia 1960 r. doszło do spotkania Senatu ATK z kard. Stefanem Wyszyńskim w jego rezydencji przy ul. Miodowej. Na tym spotkaniu Prymas powiedział, że zamyka dotychczasowy okres działalności ATK, co oznaczało, że ustają zastrzeżenia władzy kościelnej wobec tej uczelni. Prymas poinformował też, że posiada pismo Kongregacji Seminariów i Uniwersytetów z kwietnia 1959 r., zlecające mu władzę w zakresie kościelnym nad Akademią. Spotkanie to miało przełomowe znaczenie dla Akademii Teologii Katolickiej. Biskupi ordynariusze od tej chwili chętnie posyłali księży na studia specjalistyczne w ATK oraz pozwalają duchownym na angażowanie się do pracy naukowo-dydaktycznej w tej uczelni. Sam Prymas po raz pierwszy przybył do Akademii w dniu 5 grudnia 1961 r., wziął udział w nabożeństwie w kaplicy akademickiej, a następnie w posiedzeniu naukowym; w późniejszych latach przybywał do ATK zwłaszcza na inauguracje roku akademickiego i różne sympozja.

2. Status kanoniczny ATK

Akademia Teologii Katolickiej powołana została do istnienia jednostronną decyzją władz państwowych, ale Episkopat Polski od samego początku zabiegał o uregulowanie jej statusu kanonicznego. Decyzją Kongregacji Seminariorów i Uniwersytetów Katolickich z kwietnia 1958 r. władza nad Akademią Teologii Katolickiej w zakresie kościelnym zlecona została prymasowi Polski, ale nadal nie była uregulowana sprawa jej kanoniczności. Dopiero 12 września 1974 r., na mocy upoważnienia Kongregacji Nauki Katolickiej, prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński wydał dekret nadający wszystkim stopniom zdobytym w Akademii Teologii Katolickiej do 1 października 1974 r. znaczenie kanoniczne. Kanoniczny charakter stopni naukowych zdobywanych po tej dacie uzależniony był od spełnienia następujących warunków: rektor po swojej nominacji miał składać przysięgę *pro fidelitate* bezpośrednio na ręce Wielkiego Kanclerza, wszyscy wykładowcy musieli otrzymać misję kanoniczną i odznaczać się wiernością nauce Kościoła. Wielki Kanclerz miał otrzymywać w każdym roku akademickim wykaz dyplomantów wraz z wykazem tytułów ich prac w dwóch egzemplarzach oraz miał być powiadamiany o terminach obrony prac doktorskich i habilitacyjnych. Na obrony prac doktorskich i kolokwia habilitacyjne Wielki Kanclerz wysyłał swojego delegata: w latach 1974–1977 był nim ks. dr Józef Glemp. Podpisanie przez Wielkiego Kanclerza wykazu osób dyplomowanych oznaczało uznanie kanoniczności ich stopni²².

Pozytywne nastawienie do tej Uczelni potwierdził Prymas Tysiąclecia na dwa i pół miesiąca przed śmiercią. Oto 9 marca 1981 r. w rezydencji przy ul. Miodowej odbyła się nadzwyczajna sesja Senatu ATK, podczas której prymas Polski wygłosił dłuższe przemówienie ukazujące jego wizję ATK jako wyższej uczelni katolickiej w Polsce. Powiedział wtedy m.in.:

„Akademia Teologii Katolickiej przez swą pracę, przez skład profesorski, przez dotychczasowy dorobek, przez wkorzenie się w opinię publiczną społeczeństwa katolickiego, naprawdę «stat supra firmam petram». Akademii nic nie grozi. Proszę to sobie zapamiętać: nic jej bytowi nie grozi»²³.

Długie, wytrwałe starania Księdza Prymasa Józefa Glempa o status kościelny ATK zakończyły się sukcesem. W dniu 29 czerwca 1989 r. Kongregacja Wychowania Katolickiego wydała dekret, którym kanonicznie zatwierdziła Akademię Teologii Katolickiej, a ordynariusza warszawskiego ustanowiła jej Wielkim Kanclerzem. W ten sposób definitywnie skończył się okres niepewności co do kościel-

²² J. Mandziuk, *Dzieje Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie 1954–1999*, Warszawa 1999, s. 39.

²³ Tekst w: B. Piasecki, *Ostatnie dni Prymasa Tysiąclecia*, Rzym 1982, s. 128 n.

nego charakteru warszawskiej uczelni teologicznej. Olbrzymie zasługi dla tej sprawy miał prymas Józef Glemp.

3. Osiągnięcia i zasługi Wydziału Teologicznego ATK dla Kościoła i polskiej kultury

Akademia Teologii Katolickiej istniała 45 lat. Ma wielkie zasługi dla Kościoła, Ojczyzny, rozwoju teologii i kultury polskiej. Dzięki istnieniu Akademii wiele tysięcy osób zdobyło wykształcenie. W znacznej części były to osoby duchowne, księża i siostry zakonne.

W ATK na Wydziale Teologicznym 4853 osoby uzyskały magisterium. Licencjatów kościelnych było 762. Przeprowadzono 313 przewodów doktorskich, dokonano 92 nostryfikacje doktoratów. Habilitacji było 89.

Na wnioszek Wydziału Teologicznego doktorat *honoris causa* uzyskały następujące osoby: ks. prof. Josef Georg Ziegler (1983), br. Roger Schultz (1986), ks. prof. Edouard Bone (1989), ks. prof. Lothar Ullrich (1990), ks. prof. Norbert Höslinger, ks. kard. Franciszek Macharski (1992), o. Hans Waldenfels SJ (1993), ks. kard. Józef Tomko (1994), senator Alicja Grześkowiak (1995), ks. prof. Gabriel Adrian (1996).

Dzięki licznym Punktom Konsultacyjnym wykształcenie i dyplom magistra teologii mogły uzyskać osoby mieszkające w różnych regionach Polski. Najpierw byli to księża, którzy ukończyli seminarium duchowne bez dyplomu magisterskiego, a następnie osoby świeckie, pracujące najczęściej w katechizacji.

W latach 90. ATK umożliwiała uzyskanie dyplomu magistra teologii również licznym alumnom seminariów duchownych. Nie było formalnych umów pomiędzy ATK i seminariami duchownymi, lecz na prośbę biskupa diecezjalnego rektor ATK wyrażał zgodę na wpisanie alumnów na listę studentów Wydziału Teologicznego ATK. Początkowo wpisywani byli wszyscy alumni, później – wskutek interwencji Ministerstwa – tylko alumni V i VI roku. Alumni otrzymywali indeks ATK, do którego wpisywane były zajęcia dydaktyczne z seminariów duchownych. Do kompetencji Rady Wydziału Teologicznego należało zatwierdzanie tematów prac magisterskich. Prace magisterskie były recenzowane przez pracowników naukowo-dydaktycznych ATK. Egzamin magisterski odbywał się w Warszawie. Liczba alumnów seminariów duchownych studiujących w ATK sięgała w niektórych latach akademickich 300 osób.

W latach 90., w związku z wprowadzeniem do szkół religii, zaistniała potrzeba zdobycia tytułów zawodowych (zawodowego licencjatu lub magisterium teologii) przez osoby, które miały uczyć w szkołach religii. W diecezjach zaczęły powstawać kolegia teologiczne, które zawierały umowę o współpracy z ATK. Najpierw, dekretem z 8 września 1993 r., biskup płocki Zygmunt Kamiński erygował Kole-

gium Teologiczne Diecezji Płockiej z siedzibą w Płocku, dodając w dekrete, że jego pełna nazwa brzmi: Akademia Teologii Katolickiej. Kolegium Teologiczne Diecezji Płockiej.

W 1994 r. zawarte zostały umowy o współpracy ATK z Kolegium Teologicznym Diecezji Łowickiej w Łowiczu, z Gdańskim Archidiecezjalnym Kolegium Teologicznym w Gdyni, z Diecezjalnym Kolegium Teologicznym w Łomży, a w 1995 r. z Kolegium Teologicznym w Łodzi i z Kolegium Teologicznym Diecezji Toruńskiej w Toruniu. Na podstawie umowy ATK zobowiązywała się do opieki naukowo-dydaktycznej nad kolegiami, która polegała na tym, że delegat rektora ATK miał przewodniczyć Komisji egzaminującej kandydatów na studia w Kolegium oraz Komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy. Wydział Teologiczny ATK co roku zatwierdzał wykaz wykładowców Kolegium i przedmioty przez nich wykładane. Absolwenci otrzymywali dyplom ukończenia Kolegium, natomiast Wydział Teologiczny ATK wystawiał im zaświadczenia o ukończeniu kursu dydaktycznego (chodziło o przygotowanie pedagogiczne, wymagane przez MEN od nauczycieli). ATK zapewniała absolwentom kolegiów możliwość kontynuowania studiów w Warszawie w ramach studiów zaocznych, przyjmując ich na IV rok teologii ogólnej z programem dostosowanym do absolwentów Kolegium.

Dzięki istnieniu ATK mogły być przeprowadzane przewody habilitacyjne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Ustawa o szkolnictwie wyższym z 1958 r. żądała, aby w przewodach habilitacyjnych uczestniczył przynajmniej jeden recenzent spoza uczelni.

Obok działalności ściśle naukowej Akademia prowadziła też działalność formacyjną, skierowaną do duchowieństwa, w duchu II Soboru Watykańskiego. Temu celowi służyły, organizowane od 1967 r., wrześniowe kursy homiletyczno-katechetyczno-liturgiczne, z których materiały były drukowane w specjalnych publikacjach. Uczestniczyło w nich zazwyczaj kilkuset księży z całej Polski. Wykłady koncentrowały się najpierw na zagadnieniach związanych z aktualizacją misji Chrystusa w Jego słowie, a w następnych latach poświęcone były wprowadzaniu w życie odnowionych obrzędów poszczególnych sakramentów świętych. Kursy te były prowadzone aż do 1989 roku. Specjalizacja misjologii zorganizowała w maju 1971 r. pierwszy naukowy Kurs Misyjny dla wyjeżdżających do pracy misyjnej lub polonijnej²⁴; kursy te były organizowane przez kilkanaście lat.

W latach 80. ATK prowadziła wykłady otwarte w kościołach Warszawy: w kościele pod wezwaniem Wszystkich Świętych przy placu Grzybowskiem oraz w kościele garnizonowym przy ul. Długiej. Służyły one pogłębianiu świadomości religijnej wiernych i podejmowały różne zagadnienia z zakresu teologii i nauk kościelnych. W latach 1991–1995 w budynku ATK bp prof. Bohdan Bejze zorganizował wykłady otwarte z filozofii Boga i religii. Uczestniczyli w nich pracownicy

²⁴ Mandziuk, dz. cyt., s. 29 n.

naukowi i studenci wyższych uczelni, a także publicyści i dziennikarze. Teksty tych wykładów zostały opublikowane w książce pt. *Wobec Boga i moralności*.

Jak każda uczelnia, również ATK organizowała liczne sympozja naukowe. Brali w nich udział przede wszystkim pracownicy naukowo-dydaktyczni i studenci ATK, ale zapraszani byli także przedstawiciele innych środowisk naukowych i kościelnych. Wielką popularnością cieszyły się organizowane od 1989 r. coroczne sympozja pt. *Kościół a Żydzi i judaizm*; brali w nich udział także przedstawiciele judaizmu, w tym rabini z Polski i zagranicy. W latach 90. organizowano też sympozja międzyuczelniane, np. we współpracy z ChAT-em – *Dzień Pański w Kościołach*, razem z KUL-em – *Sekty a wychowanie chrześcijańskie*.

ATK ma ogromne osiągnięcia w dziedzinie wydawniczej. Wydział Teologiczny od 1963 r. wydaje półrocznik „*Studia Theologica Varsaviensia*”; Instytut Dialogu Katolicko-Judaistycznego wydaje od 1996 r. biuletyn „*Maqom*”; Instytut Studiów nad Rodziną wydaje od 1997 r. półrocznik „*Studia nad Rodziną*”. ATK wydała bardzo dużo książek, zwłaszcza rozpraw naukowych, w tym również prace promocyjne (doktorskie, habilitacyjne), serie wydawnicze, skrypty, publikacje bibliograficzne. W serii związanej z „*Collectanea Theologica*” opublikowano liczne dzieła o profilu duszpasterskim oraz opracowania hagiograficzne.

III. WYDZIAŁ TEOLOGICZNY NA UNIWERSYTECIE KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO

1. Obecny stan Wydziału

Ustawą z dnia 3 września 1999 r. utworzony został Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Zgodnie z ustawą „Uniwersytet tworzy się z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie”; „Nadzór nad Uniwersytetem sprawuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego”; „Uniwersytet pozostaje ponadto pod nadzorem władz Kościoła katolickiego w zakresie określonym przez umowę między Konferencją Episkopatu Polski a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej oraz statut uczelni”.

Obecnie w skład Wydziału Teologicznego wchodzi sześć instytutów, nieproporcjonalnych pod względem struktur, wielkości i zadań (często tak bywa także na innych uniwersytetach). Trzonem wydziału jest Instytut Teologii, działający w Warszawie. Utworzony został uchwałą Senatu ATK z dnia 28 września 1999 r. Dzieli się na dwanaście sekcji (Bibliistyki, Teologii Fundamentalnej, Teologii Dogmatycznej, Teologii Moralnej, Teologii Duchowości, Liturgiki, Homiletyki, Katechetyki, Teologii Pastoralnej, Misjologii, Teologii Ekumenicznej, Religiologii).

W Instytucie Teologii zatrudnionych jest 71 nauczycieli akademickich (w tym 42 pracowników samodzielnych), prowadzących zajęcia dydaktyczne zarówno na studiach magisterskich, jak i w różnych specjalnościach studiów doktoranckich.

Od 1 października 2002 r. funkcjonuje Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Prowadzi studia teologiczno-dziennikarskie. Studenci Instytutu powinni poznać podstawową teologię i Kościół, a jednocześnie nabyć umiejętności dziennikarskie. W Instytucie zatrudnionych jest 9 etatowych pracowników naukowo-dydaktycznych. Znaczna część zajęć prowadzona jest przez osoby zatrudnione na umowę o dzieło lub umowę zlecenie.

Od 1 września 2008 r. rozpoczął działalność Instytut Wiedzy o Kulturze. W tym momencie zatrudnił 8 pracowników naukowo-dydaktycznych.

Instytut Teologiczny w Radomiu jest zamiejscowym ośrodkiem dydaktycznym, z którym ściśle powiązane jest Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu. Zachowuje ono własną osobowość prawną, statut i własny zarząd. Zajęcia dydaktyczne w Seminarium prowadzone są przez pracowników Wydziału Teologicznego; alumni są studentami Wydziału Teologicznego. W Instytucie zatrudnionych jest 22 pracowników naukowo-dydaktycznych (w tym 8 samodzielnych).

Instytut Teologii Apostolstwa z siedzibą w Ołtarzewie istnieje od 1982 r. Prowadzi niestacjonarne studia doktoranckie w zakresie teologii apostołstwa.

Instytut Studiów nad Rodziną prowadzi kierunek studiów nauki o rodzinie. W Instytucie istnieją cztery sekcje (Filozoficzno-Teologiczna Małżeństwa i Rodziny, Psychologiczno-Pedagogiczna Małżeństwa i Rodziny, Biomedycznych Uwarunkowań Rozwoju Człowieka, Społeczno-Prawna Małżeństwa i Rodziny), ale nie wiążą się one z odrębnymi specjalnościami, tylko z różnymi zakresami prowadzonych badań. W Instytucie Studiów nad Rodziną zatrudnionych jest 30 pracowników naukowo-dydaktycznych.

Z dniem 30 września 2008 r. zakończyło pracę na Wydziale Teologicznym UKSW 3 pracowników naukowo-dydaktycznych, ale od 1 października 2008 r. zatrudnionych zostało 15 nowych pracowników.

Nadal istnieją punkty konsultacyjne Wydziału Teologicznego, kształcące studentów w systemie zaocznym. Obecnie działają one w Płocku (od 1973), Suwałkach (od 1979), Łodzi (od 1988), Tczewie (od 1989). Od 1 października 2004 r. funkcjonuje zamiejscowy ośrodek dydaktyczny w Gdyni.

Wydział Teologiczny zawarł umowę o współpracy w zakresie kształcenia alumnów z następującymi seminariami duchownymi: Archidiecezjalne Seminarium Duchowne w Białymstoku (rok III–VI), Gdańskie Seminarium Duchowne w Gdańsku-Oliwie (rok I–VI) – afiliowane do UKSW, Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi (rok V–VI), Wyższe Seminarium Duchowne w Łomży (rok V–VI), Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku (rok I–VI) – afiliowane do UKSW, Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów w Łodzi-Łagiewnikach (rok III–VI), Wyższe Seminarium Duchowne Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie (rok I–VI) – afiliowane do UKSW, Wyższe Seminarium

Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie n. Wartą (rok III–VI), Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łodzi (rok V–VI).

Kandydaci zgłaszający się na Wydział Teologiczny na kierunku „teologia” w Instytucie Teologii mają do wyboru studia stacjonarne w dwóch specjalnościach: teologia ogólna i misjologia oraz specjalizację nauczycielsko-katechetyczną, która umożliwia uzyskanie uprawnień do nauczania religii. W Instytucie Wiedzy o Kulturze studiują specjalność „teologia kultury”. Mogą też wybrać specjalność „edukacja medialna i dziennikarstwo” w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. W seminariach duchownych mogą studiować w systemie stacjonarnym specjalność kapłańską, w Instytucie Teologicznym w Radomiu – specjalność pastoralno-katechetyczną. W Instytucie Studiów nad Rodziną mogą studiować na kierunku „nauki o rodzinie”.

Na kierunku teologia obok studiów stacjonarnych (w Warszawie, Radomiu i w seminariach duchownych) istnieją studia prowadzone w systemie niestacjonarnym (w Warszawie, Radomiu, Gdyni i w punktach konsultacyjnych w Płocku, Suwałkach, Łodzi i Tczewie). Także Instytut Studiów nad Rodziną prowadzi studia stacjonarne i niestacjonarne. Nadal prowadzone są także studia teologiczne w systemie eksternistycznym.

Aż do roku akademickiego 2005/2006 obok jednolitych studiów magisterskich istniała także możliwość studiowania teologii w systemie dwustopniowym: zawodowe studia licencjackie i uzupełniające studia magisterskie. Stosując się do rozstrzygnięć władz kościelnych od roku akademickiego 2006/2007 kandydaci przyjmowani są wyłącznie na jednolite studia magisterskie. Na studiach stacjonarnych trwają one pięć lat dla studentów świeckich i sześć lat dla kandydatów do kapłaństwa; na studiach niestacjonarnych sześć lat.

Na Wydziale Teologicznym istnieją czteroletnie studia doktoranckie, prowadzone w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. Pierwsze dwa lata przygotowują do uzyskania kościelnego stopnia licencjata teologii (obowiązuje 20 do 24 godzin zajęć dydaktycznych tygodniowo). Można się specjalizować w bibliście, teologii fundamentalnej, teologii dogmatycznej, teologii moralnej, teologii duchowości, liturgice, homiletyce, katechetyce, teologii pastoralnej, misjologii, teologii ekumenicznej, religiologii, teologii środków społecznego przekazu, teologii apostołstwa, teologii rodziny.

Wydział prowadzi także studia podyplomowe. W Instytucie Teologii w Warszawie istnieje Podyplomowe Studium Teologii, Podyplomowe Studium Katechetyczno-Pedagogiczne (aktualnie zawieszony), oraz Podyplomowe Studium Misjologiczne; w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa – Podyplomowe Studium Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej; w Instytucie Teologicznym w Radomiu – Podyplomowe Studium Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacyjnej oraz Podyplomowe Studium: Zarządzanie i Organizacja w Ochronie Zdrowia; w Instytucie Studiów nad Rodziną – Podyplomowe Studium Nauk o Rodzinie.

Pod względem liczby studentów Wydział Teologiczny jest największym wydziałem teologicznym prawdopodobnie nie tylko w Polsce (to oczywiste), lecz

i w całej Europie. Na kierunku teologia w dniu 30 listopada 2008 r. studentów stacjonarnych było 1780, w tej liczbie 1225 studiujących w Warszawie, 150 studiujących w Radomiu, 405 studiujących w seminariach duchownych. Studentów niestacjonarnych na kierunku teologia w dniu 30 listopada 2005 r. było 1028, w tej liczbie 285 studiujących w Warszawie. Na kierunku „nauki o rodzinie” w dniu 30 listopada 2008 r. studentów stacjonarnych było 381, studentów niestacjonarnych 245. Wliczając także studiujących na studiach podyplomowych, na Wydziale Teologicznym studiowało 4754 studentów.

Studenci mogą rozwijać swoje zainteresowania naukowe w kołach naukowych, których w tej chwili jest dziesięć: Koło Naukowe Duchowości Chrześcijańskiej, Koło Naukowe Studentów Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa, Naukowe Koło Misjologów, Koło Naukowe Studentów Bibliistyki, Duszpasterstwo Akademickie „Kaganek”, Koło Naukowe Studentów Teologii, Koło Naukowe Katechetów, Koło Naukowe Teologii Kultury „Teraz Kultura”, Koło Naukowe Liturgistów, Koło Naukowe Badaczy Kultury Nowego Świata.

2. Główne osiągnięcia

Na wniosek Wydziału Teologicznego następujące osoby otrzymały doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego: ks. prymas Józef Glemp (2001), ks. kardynał Jan Chryzostom Korec (2003), ks. biskup Gerhard Müller (2007), ks. arcybiskup Robert Zollitsch (2008). Doktorat *honoris causa* wszystkich dyscyplin uprawianych w Uniwersytecie otrzymał w 2001 r. Ojciec Święty Jan Paweł II. Profesor naszego Uniwersytetu ks. abp Edward Ozorowski otrzymał doktorat *honoris causa* Uniwersytetu w Białymstoku (2007). Na Wydziale Teologicznym odbywały się też wykłady gościnne profesorów zagranicznych: z Niemiec, Francji, Holandii, Belgii, Rzymu.

Osiągnięcia naukowe Wydziału mierzyć można liczbą uzyskanych grantów, przeprowadzonych badań statutowych i własnych, opublikowanych książek i artykułów naukowych, zorganizowanych konferencji i sympozjów naukowych.

W ciągu dziewięciu lat tylko czterech profesorów uzyskało granty własne. Pozyskano też w tym czasie sześć grantów doktorskich i jeden habilitacyjny. O wiele bardziej popularne było podejmowanie badań statutowych i własnych. W ramach badań statutowych pracownicy samodzielni zgłosili i opracowali 172 projekty badawcze. W zakresie badań własnych młodszy pracownicy naukowo-dydaktyczni opracowali 243 projekty badawcze. Pracownicy Wydziału Teologicznego opublikowali tysiące artykułów naukowych i setki książek²⁵.

²⁵ Dorobek naukowy wraz z krótkim opisem historii i aktualnego stanu poszczególnych sekcji przedstawiony został w publikacji *Dorobek naukowy pracowników Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (stan personalny na dzień 30 czerwca 2001 roku)*, t. 1–2, red. J. Decyk, J. Sobkowiak, Warszawa 2002. Historia Wydziału i poszczególnych sekcji przedstawio-

Półrocznikiem Wydziału są ukazujące się od 1963 r. „Studia Theologica Varsoviensia”, każdy tom zawiera także *Kronikę Wydziału Teologicznego*. UKSW wydaje również kwartalnik „Collectanea Theologica” oraz biuletyn „Maqom”, redagowane przez pracowników Wydziału Teologicznego. Instytut Studiów nad Rodziną wydaje półrocznik „Studia nad Rodziną”. Sekcja Teologii Pastoralnej publikuje od 2005 r. półrocznik „Warszawskie Studia Pastoralne”, który jest sponsorowany i wydawany przez warszawskie wydawnictwo Kontrast.

Na Wydziale Teologicznym zorganizowano wiele konferencji i sympozjów naukowych. Były to konferencje i sympozja międzynarodowe, ogólnopolskie, wydziałowe lub sekcyjne. Odbywały się sympozja cyklicznie organizowane. W 2007 r. miało miejsce XVII. Sympozjum *Kościół a Żydzi i judaizm*. Każdego roku odbywały się sympozja katechetyczne, organizowane na przemian w KUL i w UKSW, na których referaty głosili wykładowcy i studenci. Sekcja Misjologii organizowała kolejno sympozja: *Ecclesia in America*, *Ecclesia in Asia*, *Ecclesia in Africa*, *Ecclesia in Oceania*, *Ecclesia in Europa*.

Oddzielną grupę stanowiły sympozja rocznicowe. Ponadto do bardzo ważnych wydarzeń zaliczyć należy konferencję w 2006 r. pt. *Chrześcijaństwo a kultura*. Otworzyła ona cykl sesji naukowych organizowanych przez wydziały teologiczne we współpracy z Komitetem Teologicznym Polskiej Akademii Nauk nt. *Wkład chrześcijaństwa w kulturę polską*. Także wcześniej odbywały się sympozja organizowane we współpracy z innymi instytucjami. W 1999 r. odbyło się wspólne sympozjum Wydziału Teologicznego UKSW i Sekcji Bobolanum Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie nt. encykliki *Fides et Ratio*. Sekcja Misjologii organizowała niektóre sympozja we współpracy z Papieskimi Dziełami Misyjnymi, np. w 2002 r. międzyuczelniane sympozjum *Wybrane problemy szkolnictwa w Afryce*. Sekcja Bibliistyki UKSW organizowała dwukrotnie sympozja wspólnie z Zakładem Egzegezy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Sekcja Teologii Duchowości zrealizowała wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej sympozjum poświęcone *Gorzkiemu Żalowi* (2007). Dwukrotnie Wydział Teologiczny współdziałał z Towarzystwem Uniwersyteckim *Fides et Ratio* przy organizacji konferencji *Autorytet prawdy* (2007) oraz *Dar Bożej Opatrzności dla Kościoła i narodu polskiego* (2007). W tym samym czasie (2007) na UKSW odbywała się konferencja zorganizowana przez fundację Dzieło Nowego Tysiąclecia oraz cztery uniwersytety: UKSW, UW, KUL i UJ *Odchodzenie Jana Pawła II w polskich mediach; ze strony UKSW organizatorem był Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa*.

na została także w publikacji *Wydział Teologiczny 1954–2004*, red. S. Urbański, Warszawa 2004. Działalność dydaktyczną specjalności prezentowały *Informatory Wydziału Teologicznego* wydane za lata akademickie 2000/2001, 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 (red. J. Decyk i in.) oraz 2005/2006 (red. M. Ozorowski i in.). Ze względów oszczędnościowych od roku 2006 są one publikowane jedynie w wersji elektronicznej. Jeden raz ukazał się *Informator Wydziału Teologicznego w Radomiu na rok akademicki 2001/2002* (red. I. Bokwa, P. Mazur).

Inną grupę sympozjów stanowią konferencje międzynarodowe. Instytut Studiów nad Rodziną zorganizował międzynarodową konferencję z okazji 25-lecia Instytutu *Rodzina na przełomie wieków* (2000). Ten sam Instytut był realizatorem międzynarodowej konferencji *Małżeństwo i rodzina – od Biblii po współczesność*. Trzy międzynarodowe konferencje odbyły się w Radomiu. Jeszcze na Wydziale Teologicznym w Radomiu odbyły się konferencje międzynarodowe poświęcone ubóstwu oraz Eucharystii. W 2006 r. odbyła się w Radomiu konferencja z udziałem pracowników watykańskiej Kongregacji Wiary i profesorów uniwersytetów rzymskich *Cooperatores Veritatis Joseph Ratzinger/Benedykt XVI*. Jej kontynuacją była w 2006 r. konferencja w auli im. Jana Pawła II w UKSW w Warszawie.

3. Struktura Wydziału Teologicznego

INSTYTUT TEOLOGII

SEKCJA BIBLISTYKI

- Katedra Egzegezy Starego Testamentu
- Katedra Egzegezy Nowego Testamentu
- Katedra Introdukcji Biblijnej
- Katedra Historii Biblijnej
- Katedra Teologii Biblijnej
- Katedra Literatury Międzytestamentalnej
- Katedra Filologii Biblijnej

SEKCJA TEOLOGII FUNDAMENTALNEJ

- Katedra Chrystologii Fundamentalnej
- Katedra Eklezjologii i Prakseologii Apologijnej
- Katedra Teorii i Poznania Teologicznego

SEKCJA TEOLOGII DOGMATYCZNEJ

- Katedra Teologii Dogmatycznej
- Katedra Teologii Pozytywnej
- Katedra Historii Dogmatów
- Katedra Teologii Współczesnej
- Katedra Mariologii

SEKCJA TEOLOGII MORALNEJ

- Katedra Bioetyki i Ekoteologii
- Katedra Teologii Moralnej Fundamentalnej

Katedra Teologii Moralnej Szczegółowej
Katedra Historii Teologii Moralnej
Katedra Teologii Życia Społecznego

SEKCJA TEOLOGII DUCHOWOŚCI

Katedra Teologii Życia Duchowego
Zakład Duchowości Europejskiej
Katedra Hagiografii
Katedra Mistyki Chrześcijańskiej

SEKCJA TEOLOGII EKUMENICZNEJ

Katedra Ekumenizmu

SEKCJA LITURGIKI

Katedra Historii Liturgii
Katedra Teologii Liturgii
Katedra Hermeneutyki Liturgicznej

SEKCJA HOMILETYKI

Katedra Historii Kaznodziejstwa
Katedra Teologii Kaznodziejstwa

SEKCJA KATECHETYKI

Katedra Katechetyki Fundamentalnej i Historii Katechezy
Katedra Dydaktyki Katechetycznej
Katedra Katechetyki Materialnej
Katedra Psychologicznych i Pedagogicznych Podstaw
Katechetyki

SEKCJA TEOLOGII PASTORALNEJ

Katedra Organizacji Duszpasterstwa
Katedra Teologii Pastoralnej Fundamentalnej
Katedra Teologii Pastoralnej Szczegółowej

SEKCJA MISJOLOGII

Katedra Historii Misji
Katedra Teologii Misji

SEKCJA RELIGIOLOGII

Katedra Teologii Religii
Katedra Fenomenologii Religii
Katedra Historii Religii

ZAKŁAD DIALOGU KATOLICKO–JUDAISTYCZNEGO
Pracownia Dokumentacji Bibliograficznej

INSTYTUT EDUKACJI MEDIALNEJ I DZIENNIKARSTWA

Katedra Teologii Środków Społecznego Przekazu

- Zakład Nauki Kościoła o Mediach i Dziennikarstwie
- Zakład Teorii Komunikacji Społecznej i Religijnej
- Zakład Teologii Ewangelizacji Medialnej

Katedra Pedagogiki Mediów

- Zakład Teorii Wychowania do Mediów
- Zakład Dydaktyki Mediów

Katedra Prakseologii Dziennikarskiej

- Zakład Historii Mediów i Dziennikarstwa
- Zakład Retoryki i Języka Dziennikarskiego
- Zakład Dziennikarstwa Prasowego i Edytorstwa
- Zakład Dziennikarstwa Radiowego
- Zakład Dziennikarstwa Telewizyjnego
- Zakład Reklamy, Marketingu Medialnego i Public Relations
- Pracownia Technik Komputerowych i Internetu
- Pracownia Fotografii Prasowej

INSTYTUT WIEDZY O KULTURZE

Katedra Dialogu Wiary z Kulturą

Katedra Antropologii Kulturowej

Katedra Dialogu Kultury Artystycznej i Teologii

INSTYTUT TEOLOGICZNY W RADOMIU

(ZAMIEJSCOWY OŚRODEK DYDAKTYCZNY)

Katedra Bibliistyki

Katedra Teologii Fundamentalnej i Dogmatycznej

Katedra Mariologii

Katedra Teologii Współczesnej

Katedra Teologii Moralnej i Duchowości

Katedra Historii Kościoła i Patrologii

Katedra Personalizmu Chrześcijańskiego

Katedra Filozofii Chrześcijańskiej

Katedra Socjologii Religii i Katolickiej Nauki Społecznej

Katedra Teologii i Psychologii Pastoralnej
Katedra Liturgiki
Katedra Prawa Kanonicznego
Centrum Doksztalcania i Doskonalenia Nauczycieli
Centrum Myśli Benedykta XVI

ZAMIEJSCOWY OŚRODEK DYDAKTYCZNY W GDYNI

INSTYTUT TEOLOGII APOSTOLSTWA

INSTYTUT STUDIÓW NAD RODZINĄ

SEKCJA FILOZOFICZNO-TEOLOGICZNA MAŁŻEŃSTWA I RODZINY

Katedra Historii Teologii Małżeństwa i Rodziny
Katedra Teologii Systematycznej Małżeństwa i Rodziny
Katedra Teologii Pastoralnej Małżeństwa i Rodziny
Katedra Antropologii i Bioetyki

SEKCJA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA MAŁŻEŃSTWA I RODZINY

Katedra Psychologii Małżeństwa i Rodziny
Katedra Psychologii Zdrowia
Katedra Pedagogiki Rodziny

SEKCJA BIOMEDYCZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU CZŁOWIEKA

Katedra Rozwoju Człowieka
Katedra Odpowiedzialnego Rodzicielstwa
Katedra Wychowania Zdrowotnego

SEKCJA SPOŁECZNO-PRAWNA MAŁŻEŃSTWA I RODZINY

Katedra Socjologii Małżeństwa i Rodziny
Katedra Ekonomii, Polityki Społecznej i Demografii
Katedra Prawa Rodzinnego: Kanonicznego i Polskiego

STUDIA DOKTORANCKIE I PODYPLOMOWE

Studia doktoranckie

STUDIUM STACJONARNE

STUDIUM BIBLIJNO – PASTORALNE (NIESTACJONARNE)

Studia podyplomowe

- Podyplomowe Studium Katechetyczno-Pedagogiczne (w Warszawie)
- Podyplomowe Studium Nauk o Rodzinie (w Łomiankach)
- Podyplomowe Studium Wychowania do Życia w Rodzinie (w Radomiu)
- Podyplomowe Studium Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji (w Radomiu)
- Podyplomowe Studium Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej (w Warszawie)
- Podyplomowe Studium: Zarządzanie i Organizacja w Ochronie Zdrowia (w Radomiu)
- Podyplomowe Studium Teologii (w Warszawie)
- Podyplomowe Studia Teologii Praktycznej (w Łodzi i Płocku)
- Podyplomowe Studium Misjologii (w Warszawie)

WYŻSZE SEMINARIA DUCHOWNE

SEMINARIA AFILIOWANE

- Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku, rok I–VI
- Gdańskie Seminarium Duchowne w Gdańsku-Oliwie, rok I–VI
- Wyższe Seminarium Duchowne Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie, rok I–VI

W OPARCIU O UMOWĘ Z UKSW

- Archidiecezjalne Seminarium Duchowne w Białymstoku, rok III–VI
- Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi, rok V–VI
- Wyższe Seminarium Duchowne w Łomży, rok V–VI
- Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów w Łodzi – Łagiewnikach, rok III–VI
- Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie n/Wartą, rok III–VI
- Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łodzi, rok V–VI

Faculty of Theology of Cardinal Stefan
Wyszyński University in Warsaw

Summary

The Faculty of Theology of Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw is endowed with rich history. It existed at the Royal University of Warsaw, established in 1816.

It operated until the University was closed in 1831; then its activity was continued at the Main Seminary (1823–1835), and finally at the Roman-Catholic Clerical Academy (1835–1867). The Theological Faculty came into being again at the University of Warsaw in 1918. After the World War II, the faculty became active in 1945, in 1954 it became part of the Academy of Catholic Theology and since 1999 it has been included into the Cardinal Stefan Wyszyński University.

The achievements of the faculty are important, it has employed many eminent theologians and instructed thousands of graduates. Its merits for the Church and Polish culture are not to be neglected.

The following scientific grades in theology were awarded at the Theological Faculty of the Academy of Catholic Theology (1954–1999): 85 professional bachelor's degrees, 4853 master's degrees, 762 canonical licentiates, 313 doctor's degrees, 92 nostrifications of doctorates and 89 post-doctoral degree.

The following scientific grades in theology have been awarded at the Theological Faculty of Cardinal Stefan Wyszyński University (from 1 October 1999 to 16 June 2008): 3916 bachelor's degrees, 5718 master's degrees, 1315 canonical licentiates, 299 doctor's degrees, 71 nostrifications of doctorates, 45 post-doctoral degrees and 23 professor's degrees in theology. In addition, the Institute of Studies of the Family has awarded 1733 master's degrees in studies of the family.

Nowadays, the Theological Faculty of Cardinal Stefan Wyszyński University is composed of six institutes: Institute of Theology, Institute of Media Education and Journalism, Institute of the Studies of Culture, Institute of Theology in Radom, Institute of Apostleship Theology, Institute of Studies of the Family. The Theological Faculty includes as well the Non-local Didactical Centre in Gdynia. Three clerical seminaries are affiliated at the Theological Faculty: Higher Clerical Seminary in Płock, Gdańsk Clerical Seminary in Gdańsk-Oliwa, Higher Clerical Seminary of Catholic Apostleship in Ołtarzew. The following institutions are bound with the Faculty of Theology of the Cardinal Stefan Wyszyński University with the cooperation agreement: Archdiocese Clerical Seminary in Białystok, Higher Clerical Seminary in Łódź, Higher Clerical Seminary in Łomża, Franciscan Higher Clerical Seminary in Łódź-Łagiewniki, Higher Clerical Seminary of the Salesian Society in Łądnica, Higher Clerical Seminary of the Salesian Society in Łódź.

Słowa kluczowe: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Królewsko-Warszawski, Akademia Duchowna Rzymsko-Katolicka, Wydział Teologiczny, Akademia Teologii Katolickiej

Key words: Faculty of Theology of the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Royal University of Warsaw, Roman-Catholic Clerical Academy, Faculty of Theology, Academy of Catholic Theology